

Megjelenik hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	12	rt. o. é.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy óra	1	" " "

Szerkesztői szállás:

belső szénutca 131. szám.

Kiadó hivatal:

Középutca Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

öt hasábos garmond sorért 1-ször 17 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22.) Haasenstein és Voglernél (Neuer Markt 11. szám.) Pesten: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyitlteri cikkek

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez küldendő. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

1869. II-dik félévi folyamára.

Egy évre	12	forint o. ért.
Félévre	6	" " "
Évnyegyedre	3	" " "
Egy óra	1	" " "

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Az előfizetési összegek beküldésénél postai utalványt kérünk használni, mely kevesebb fáradsággal jár a pecsét alatti küldésnél.

Az ellenzék taktikája.

(S.) Midőn valaki az elveket és érveket mindig csak saját egyéni s pártcéljaira való tekintettel csúri-csavarja, gyakran megtörténik, hogy önmagával jó ellenmondásba.

A ki nem egyenes uton jár, s e felett az igazmondás követelményeire nem ügyel, rendesen felejték el is szokott lenni.

Ilyen s ehez hasonló elmékedéseket ébreszt bennünk az országgyűlési ellenzék taktikája, mely nagyban hasonlít ahhoz a tudva levő székely közmondáshoz: „ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes.”

Emlékezni fognak t. olvasóink, hogy a midőn az igazságügyi miniszter a múlt évben az új perrendtartást tartalmazó törvényjavaslatot terjeszté a képviselőház elé, akkor az ellenzéknek a nevezett törvényjavaslat elleni ellenvetése az volt: hogy egy teljes és gyökeresen új bírósági szervezet nélkül mit sem ér az újabb perrendtartás.

Ily értelemben volt már akkor valamennyi ügyvéd-egylet, általában az egész jogi közönség.

A kormány részéről felhozott, hogy az alsóbb bíróságok szervezése a helyhatóságok rendezése nélkül többszörös gyakorlati nehézségekbe ütköznék. Az ellenzék azonban ez ellenvetést meg nem állhatónak nyilvánította, miután ugyi is a törvénykezésnek a közigazgatástól el kell választatnia.

És most?

Az igazságügyi miniszter az említett mulasztást jóváteendő, nem akarja bevárni a törvényhatóságok fontos, terjedelmes és sok nehézséggel összekötött politikai rendezését, s ezt megelőzőleg előterjeszti az alsófokú bíróságok szervezéséről szóló törvényjavaslatot.

S ez ellenében vajjon mit tesz az oppositio?

Roszszerű, miért nem terjesztetik elő a bírósági szervezettel együtt a megyék közigazgatási rendezése is.

Az ellenzék, mely mibe sem veszi azon százados hátramaradottságot, melyben hazánk összes közművelődési érdekei tengenek, hanem minden argumentumot csak saját subjektivitása, pártcéljai szempontjából alkalmaz, még csak ez egyetlen kérdésre nézve sem tartja szükségesnek önmagához következetesnek lenni, s mégis azt követeli, hogy higgyük el szavára, hogy neki egész közjogunkat illetőleg van, még pedig a minenkül jobb programja.

Az ellenzék nem győzi meg az, hogy az ország összes ügyvéd-egyletei az alsó bíróságoknak az új perrendtartás behozatalával egyidejű rendezését sürgették, és a bírói állományok kinevezés utáni betöltését kívánták. Avagy azt is tagadja az ellenzék, hogy az ügyvédi kar illetékes szakértőkből áll, és hogy az ügyvédek mindenütt a haladást képviselik?...

Az ellenzék semmire sem hajtván, nagy politikai párthoz nem illő kicsinyeskedéssel akadékoskodik, s szószaporításával vesztegeti a drága időt. A képviselőházban még hatvanon vannak a szólásra följegyezve, és így a törvénykezi törvényjavaslat feletti vita, bárha oly tárgy felett foly, mely már teljesen ki van merítve, körülbelül tizenöt napot veendő igénybe, a mi az adózó népek 45,000 frtjába fog kerülni.

Maholnap ilyenformán fogják definiálni: mi szükség, hogy valaki jó ellenzéki hazafi legyen? Felelet: fanatismussal ragaszkodni az elavult reminiscenciákhoz, s az előhaladott államtudomány tanaival szemben siketnek lenni; a gyümölcsöző tevékenység helyett a meddő helytmaradás és negatio terén vesztegelni, s végül előbbi saját állításai ellen disputálni.

Hanem aztán hitessék el a kivel tesszik, hogy ez szabadelvűség.

Pest, június 24. 1869.

(B.) Tegnapelőtt újból heves vitát idézett elő a baloldal. A vita tárgyát a Horvát, Dalmát, Szlavonország területén fekvő brodi és pétervári határvízvezeték birtokait képező 33,000 hold erdőnek a közös hadügyminiszterium által célbavett eladása képezte.

Tudja mindenki, mily kényes természetű tárgy a horvát-dalmát-szlavon határvízvezeték felosztásának kérdése; tudja mindenki, hogy éppen e kérdés gördítette volt a legtöbb akadályokat a Horvát, Dalmát, Szlavonországgal való kiegyezés elébe. Abban sem kételkedik senki, miszerint a nevezett határvízvezeték ezredék felosztása nem rögtönözhető, azt is jól tudta maga az ellenzék is, hogy a miniszterium e tárgyban semmit sem mulasztott el, s hogy lépésről-lépésre halad a cél felé.

Igen természetes tehát, miszerint nem volna helyes e kérdést újból a területi épség kérdésével hozni kapcsolatba, s leghelyesebb azt egyszerűleg úgy tekinteni, mint az illető vidékek anyagi érdekét.

Ennélfogva a kérdés nem más, mint a célbavett erdők eladását, a mennyiben az a határvízvezeték ezredékhez tartozó polgároknak nézve anyagilag káros megakadályozni.

A miniszterium eddigelé sikerrel járt el e tárgyban, mert az említett erdők célbavett eladása tette már fel van függesztve, sőt kimondatott, miszerint a magyar-horvát miniszterium tudta nélkül nem is fog e tárgyban semmi történni.

Nem maradt tehát egyéb hátra, mint a miniszteriumnak eddigi eljárását tudomásul véve, továbbra is a miniszteriumra bízni a gomolya lebonyolítását s ez értelemben szerkesztett indokolt napirend indítványoztatott a Deák-párt részéről.

Azonban a baloldal e tárgyat is arra kívánta felhasználni, hogy a közjogi kérdéseket újból előtérbe állítsa, azon reményben, hogy a horvát képviselőket szögletbe szorítva s a Deák-párt részéről is némelyeket szépen hangzó szavakkal megnyerve, sikerülend per incidens a miniszteriumnak s a Deák-pártnak egy oldaldőfést adni.

Arra semmi gondja nem volt, hogy ha terve sikerült volna, míg a ház újból a közjogi kérdések tömkelegébe sodortatik, addig az illetők kárára döntethetett volna el a kérdéses erdők sorsa.

A baloldal részéről Ghyczy által indítványozott határozati javaslat egyfelől kihívó, másfelől az 1848 előtti sérelmi feliratok és óvások módorában van tartva.

A tárgy feletti vita heves volt, az egész ülést igénybe vette s 40 aláíró sürgetésére a ház szabályai értelmében a szavazás tegnapra halasztott, a mikor 75 szavazattöbbséggel a Deák-párt részéről indítványozott indokolt napirend fogadtatott el, a Ghyczy indítványával szemben.

A szavazás után napirendre volt tűzve az előadók által alakult központi választmánynak jelentése az igazságügyminiszter által a ház asztalára letett törvényjavaslatról.

A ház szabályai szerint az első szó az előadót illeti. Azonban a baloldal erre nem tekintve, Ghyczy Kálmán felszólalt s megtette azon indítványt, hogy a napirendre tűzött törvényjavaslatok tárgyalása halasztassék el a törvényhatóságok szervezése idejéig. Ezen indítványt előzetesen kívánta a baloldal tárgyalatni, más szavakkal: szerette volna az igazságügyminiszter által beadott törvényjavaslatok feletti vitát egy stadiummal megszerkesztetni.

Azonban a ház e szabály-ellenes eljárást el nem fogadva, Ghyczy indítványa mellesével, tanácskozás alá vette a ház asztalára letett törvényjavaslatokat.

Az említett indítvány felvétele vagy mellözése feletti vita tulságos ingerültséggel

folyt mindkét részről. A jobboldal méltatlankodott a baloldal szabály-ellenes taktikáján, míg a baloldal indítványa felvételét ki akarta erőszakolni.

Kárpótlást nyert a ház az igazságügyminiszter beszédében, ki, miután a vita lefolyt, beadott törvényjavaslatát indokolta. A beszéd azon beszédek egyike, melyek a politikai műveltség oly magaslatán állnak, hová feljutni nem adatott mindenkinek. (Lapunk mai száma közli e remek beszéd első felét.)

Nem igyekszem azt kivonatban vázolni, mert szükséges azt az olvasó közönségnek szóról szóra átoltvasni.

Rövidbe foglalva: a mai ülés szomorító volt, a mennyiben újból időt vesztegetett a ház; de vigasztaló, a mennyiben bebizonyult, miszerint a miniszterium és a ház többsége minden hátsó gondolat nélkül, s a baloldal részéről elébe gördített akadályok daczára haladni fog a reformok terén.

A jövedelmiadó tárgyában.

Kolozsvár, június 26. 1869.

II.

A törvény 24., 26. és szabályok 112-dik §-ai alapján az adóhivatalok a beadott vallomások hitelességében kételkedhetnek és a polgári becsülettség mellett bevallott jövedelmet is, ha azt igen csekélynek találják, nagyobb összegre emelhetik. Ámde kötelesek az adóhivatalok a törvény 27. s a szabályok 120. §-ai szerint a megmáltott jövedelmet indokolta vezetni be a községek részére elkészíteni kellett laistromba, és azon laistromot közzé tenni és nyolcz napig közhelyen leendő nyilvántartás végett minden községbe kiküldeni.

Ezen adólaistrom ugyan még nem adókiszabás, hanem csak előmunkálát az adókövető bizottság részére, a törvény ezt csak adójavaslatnak nevezi.

Azonban szükség mégis ezen közszemlére kitért laistromot figyelemmel kíséreni, hogy látassunk, vajjon az adóhivatal nem javasol-e valahol indokoltan magasabb jövedelmet, mint a mennyi a bevallásban foglaltatott.

Ha ez megtörtént volna, a törvény 55., 56-ik §-ai szerint jogában áll az adóköteleseknek: az adókövető bizottság előtt személyesen vagy meghatalmazottja által megjelenni, s indokolt észrevételeit a jövedelem fennebb emelése ellen megtenni.

Az említett javaslati laistromoknak megtekintését az adóköteles annyival inkább el ne mulassa, mert, jóllehet a törvény 24-dik §-a szerint, a ki nem elégtő vallomásokra nézve zárbatáridő kitűzésével az adóhivatal bővebb felvilágosítást és kiegészítést kívánhat, de, mivel ezt nekik a törvény határozottan nem rendelte meg, legfőbb esetben a jövedelem megmáltása kihallgatás nélkül történik meg; hogy ha tehát az adóköteles az adólaistromot a község házána meg nem tekintette, vagy arról más uton nem értesítette, nem fog tudomásul bírni jövedelme felemeléséről és nem fogja magát hivatalba érezni a bizottság előtti megjelenésre.

Ezen eddig vázolt hivatalos eljárások csak előmunkálatok és javaslatok lévén, az első hatóság, mely a jövedelmi adót törvényesen kiszabja, a kerületenként minden évben felállított adókövető bizottság. Ennek elnökét és jegyzőjét a pénzügyminiszter, vagy megbízásból, a törvény 31-dik §-a szerint, a pénzügyigazgatóság nevezi ki; két tagot a törvényhatósági közgyűlés választ, a kettőt pedig azon központi község, hol a bizottsági tárgyalások folytatása előlegesen elhatározott, és a kik a többi bizottsági tagokkal egyenlő szavazattal bírnak.

Ezen ily módon összeállított adókövető-bizottságok, a törvény 44-dik §-a alapján, 8 nappal előbb közbírré teendő sorozati rend szerint az adóhivatalok által javaslatba hozott adólaistromokat tétlenként megvizsgálják, és végzés útján az adót meghatározzák.

Van eset arra is, hogy az adóhivatal által javaslatba hozott jövedelmi tételt maga az adókövető bizottság is fennebb emeli; jogot adott erre a törvény 60-dik §-a a nyert felvilágosítások alapján; de azon eset, az adóköteles hire, tudta és kihallgatása nélkül soha meg nem történhetik, és e tekintetben elővigyázatra semmi szükség sincs; mert a csak most idézett §-s szerint köteles az adókövető bizottság 8 napot meg nem haladó határidőre, az érdekelt adókötelest behívni, és az ügyet az ő jelenlétében és kihallgatása mellett tárgyalni.

Hogyha pedig az adókövető-bizottság végzése által valamely adóköteles megterhelhetést érezne,

jogában áll a törvény 57. és 58-dik §-ai szerint ügyét a felszólamlási bizottsághoz felebbezni, a midőn aztán felszólamlása okainak írásban kifejtésére 8 napi határidő adatik, de ezen határidő eltelte után semmi írásbeli nyilatkozat többé el nem fogadtatik, hanem a felebbezett ügyre vonatkozó iratok hivatalból küldetnek fel a felszólamlási bizottság elébe.

Ha pedig az adóköteles már a javaslati adólaistromban felemelt jövedelme orvoslása végett, akár pedig a követő bizottság felhívására, a csak most említett 60-dik §- értelmében, a követő bizottság előtt meg nem jelenik, vagy ha megjelenik is, de a végzés kihirdetése alkalmával felebbezését bementani elmulatta, a törvény 61-dik §-s szerint, a végzésben való belenyugvásnak tekintetik, és nincs út, mód segíteni többé a legmértőbb sérelemon is.

A felszólamlási bizottság elnökét a belügy-, két tagját a pénzügyminiszter nevezi ki, két tagját pedig a törvényhatóságok küldöttjei általános szavazattöbbséggel választják.

Valamint az adókövető, úgy a felszólamlási bizottságok ülési nyilvánosok, mindkét bizottság tagjai, a törvény 43-dik §-ában megirt fogadást, ünnepélyesen leteszik, hogy a törvény rendelkezései mindenben lelkiismeretesen eleget tesznek.

Ezen hosszadalmas fejtegetésekből polgártársainknak azon osztálya, mely a jövedelmi adó-törvényi figyelmét tárgyává nem tette, következő tanulságokat vonhat le:

a) hogy állampolgári köteleességét mindenki teljesítse és jövedelmét igazságosan vallja be; mert ezt a törvény rendeli, és a mint megmutatva van, magairánti köteleességét is legjobban így teljesíti;

b) hogy az adóhivatal által javaslatba hozott adólaistromot figyelemmel kíséreni: ha vajjon nem emeltetett e jövedelme magasabbra, mint a mennyit bevallott volt?

c) és hogyha ez történt volna, igyekezzék az adókövető bizottság tárgyalásán jelen lenni, s jogait okadatolva védelmezni a törvény határai között;

d) ha pedig a követő bizottság végzése által is terhelhetést érezne, a végzés kimondása alkalmával felebbezést jelenthet be a felszólamlási bizottsághoz;

e) felebbezési okait pedig, a kitűzendő 8 napok alatt, az adókövető bizottsághoz adja be, mert ezen idő eltelte után semmi írásbeli nyilatkozat többé el nem fogadtatik;

f) ha pedig az adókövető bizottság előtt meg nem jelenik, vagy ha megjelenik is, de a végzés kihirdetése alkalmával felebbezését bementani elmulatta, ez a végzésben való belenyugvásnak tekintetik, és semmi más későbbi bejelentés vagy folyamodás, a törvény értelmében, figyelembe nem vétethetik, és végtére,

g) fötanulságnul veheti: hogyha a jelzett köteleseket és védelmi módokat megtenni elmulatta, s a mulasztások miatt sérelme történt volna, önként mondhatja ki magára a mea culpa t, önmagát és senki másat, legkevésbé a törvényt hibáztatass, mert ennek határozatait mind addig, míg azok törvényesen megváltoztatva nincsenek, megtartani és tisztelni kötelesege.

Ezen avatlan tollból folyt hosszadalmas magyarázat lehet, igen sokak előtt unalmas; de miután egyedüli jószándékú célja a népet közvetlenül érdeklő jövedelmiadó értelmezése, tisztelettel kéretnek a hazai lapok t. szerkesztői, szíveskedjenek ezen felvilágosító sorokat becses lapjaikba átvenni.

A törvényhatóságok részéről megválasztva volt felszólamlási bizottsági tagok.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter beszéde

a képviselőház jun. 23-ki ülésében.

T. ház! Midőn ez előtt két évvel az ország kormányát átvettük, és szemlét tartotunk állapotunk s viszonyaink felett, már kezdetben vissza kellett volna riadnunk rendkívüli halmozatól azon nagy és fontos teendőknél, melyeknek elintézése nélkül rendezett államélet és a szabadság s rend együttes érdekeinek megfelelő alkotmányos kormányzat alig képzelhető.

Vissza kellett volna riadnunk az előttünk fekvő feladatok sokaságától, nagyságától és sürgőségétől, ha nem merítettünk volna bátorítást a nemzetnek a múlt országgyűlésen még a felelős kormány megalakulása előtt tett azon ünnepélyes kijelentéséből, miszerint, számba véve az átmeneti korszak rendkívüli nehézségeit, a felelős kormány

eljárásának megítélésénél nem a szigor, hanem a méltányosság mértékét fogja alkalmazásba venni. (Helyeslés.)

Ha körültekintünk a hazában, alig találunk egy intézményt, mely egy, amint fennáll, a parlamentális kormányrendszer keretébe haszonvetőleg be volna illeszthető. Alig van intézmény, melyet a múltból átvettünk, hogy kénytelenek ne lennénk, azt vagy gyökeresen átalakítani, vagy pedig helyébe egészen új intézményt állítani.

A míg tehát más rendezett államokban, a melyekben a létező viszonyok alapját akár rendezett codexek, akár pedig a hagyományok életerős tekintélye képezi, a kormány feladata csak arra szorítkozik, hogy a létezőt fentartsa, és azt egyes részleteiben a kor fejlődő szükségéig javítsa vagy bővítsa, mi ránk a gyökeres átalakítás, mi ránk az újonnan alkotás nagy és nehéz munkája vár.

És miben fekszik a különbség oka? Fekszik azon átmenetnek, mely nálunk 48 nevéhez van kötve, rögtönösségében; fekszik éles ellentétben azon rendszernek és elveknek, melyeket a 48 diki törvényhozás egy részről balomra dönteni, más részről pedig életbe léptetni akart. Akart uraim! de ezen akaratát sem a rombolásban, sem az átalakításban teljesen végre nem hajthatá. Az átalakításban nem, mert arra nem volt ideje; a rombolásban pedig azért sem, mert nem volt, mit a régi helyébe állítani.

Innen azon éles ellentét, melylyel különböző intézményeink egymással szemközt állanak; innen a gyakori, majdnem mindennapi fennakadás a közigazgatás gépezetében, a melynek működése csak a kölcsönös jóakarattal és engesztelékenységével erőmegfeszítéssel tartható fenn. A kézpörk omladványaiha ütközöltek mindentű, a merre járunk és csak az új eszmék, új elvek zászlója, a melyet az ormokon a kor friss szellője lobogtat, jelzi azt, hogy új nemzedék vagyunk. (Élénk tetszés jobbról.) Hasonlítunk azon hadsereghez, mely az új hadtan elvei szeriint van iskolázva, de még mindig őseink elavult mezében és fegyverzetében áll. (Élénk tetszés jobbról.)

Legyen szabad csak néhány példára hivatkoznom (Halljuk!)

Alkotmányos törvényhozásunk a korábbi rendi képviselő helyébe a népképviselőt elvett. De ezen elv maiglan is csak az alsóház alakulásánál nyert érvényt, míg a felsőház főrendi szervezete még most is a régi előjogok alapján nyugszik. És hogy ezen elvi ellentét eddig nyomtalanul sikamlott át a gyakorlati élet mezéjén, azt bizonyosan nem az intézménynek köszönhetjük, hanem azon emelkedett hazafiságnak és bölcseségnek, mely a felsőház mai tagjainak tulajdona és személyes érdeme. (Ellenmondás balról.)

A kormányzat élén parlamenti kormány áll, a melynek alapelve a személyes felelősség, — míg a közigazgatást az alsóbb rétegekben nagyrészt felelősségre nem is vonható kúzekgek kezelik, mely körülmény miatt a felelősség a kormány legfelsőbb rétegeiben gyakran és szükségképen merő illúzióvá fajul. (Ugy van! jobbról.)

Az 1848 ki törvények megszüntették az ősi jogot, mely örököségi és birtok jog rendszerűnek alapja volt; megszüntették a nélkül, hogy egy új polgári törvénykönyvben az öröklés és birtoklás új jogrendszerét megalkothatták volna, és csakis azon expediens, melyet az országbírói értekezletnek, — habár hiányos — de az akkori viszonyok közt mégis mind köz- mind magánjogi tekintetben nagy bőderejtű munkálataiban bírnak; csakis ezen expediens mentette meg a nemzet jogéletét a teljes fenakadástól vagyis attól, hogy a közjog nagy sérelmével ugyan, de a magánjogi élet szakadatlanúságának megóvása végett idegen codex uralma alá vetette magát.

Továbbá 1848 ban proclamálva lön a jogegyenlőség. És még ma is az új aera 3 dik évtizedében a választók qualificatiói közt ott szerepel a születési jog, még ma is különböző a védj, a törvényes hitér, a hatalmasság és becsületértési díj a szerint, a mint nemessől, vagy nem nemessől van szó. És ha látjuk, hogy az ország legnagyobb városaiban két két törvényszék működik egymás mellett, ugyan nem külön forum causale gyanánt, hanem azért, mert ugyanazon természetű ügyekben is a városi polgárnak külön forum competat, valóban úgy érezzük magunkat, mintha még mindig a kastrendszer buldog korszakában élünk. (Élénk helyeslés jobbról.)

Az 1848 ki törvényhozás eltörölte az urbéri séget s a polgárok egyenjogúsága mellett a szabad föld, szabad birtok eszméjét is kimondotta, és dacára ennek, mégis ma is fennáll a különbség a nemesi és nem nemesi birtok közt. Az italmértési, a víz, a halászati jog még mindig hűbéri alapokon nyugszik. És például ma száradjon ki egy tó egy volt urbéres hatáiban vagy vezessenek ezen határon keresztül egy csatornát vagy új folyamot, habár abban a volt földes urnak egy barázda földje sincs, mégis a kiszáradt tó medrét szintúgy mint a halászati jogot az új csatorna vagy folyam medrében hűbéri jogok fogva a volt földes ur fogja igénybe venni.

Csak e néhány adat is fényesen igazolja t. ház, mily roppant különbség van még belviszonyainkban egyrészt a gyakorlati élet, másrészt pe-

dig azon elvek közt, melyeket 1848 ból öröklünk. E házagot lassankint és fokozatosan, de szakadatlanul és következetesen betölteni, betölteni nem ama nagy elvek rovására, hanem úgy, hogy azok állami életünk belviszonyaiban mindinkább diadalra jussanak: ebben áll földadata mindazoknak, a kik szívben és lélekben a 48-iki nagy törvényhozás hagyományosainak érzik és vallják magukat. (Élénk helyeslés jobbról.)

Méltán félnem kell, hogy kockára teszem önök becses túrelmét, de mégis egy pillanatra kénytelen vagyok e tárgy fontosságánál fogva megállapodni e nagy jelentőségű évszámmal, mely még ma is két évtized változatos viszontagságai után nem csak képes pártok, hanem az őszes nemzet jelszavát képezi. Vajha átérznék és felismernék mindenki e jelszó nagy és komoly jelentőségét annak valódi értelmében, akkor tevékenységünk kedvező sikere iránti kétélyeink legnagyobb része önmagától szétfoszlanék; míg ellenben e jelszó félreértése, téves értelmezése könnyen oly irányba terelhető a nemzetet, mely ama nagy törvényhozás intencióival mérőben ellenkeznék.

Nemzeti életünk egyik legnevezetesebb korszaka az, mely a 48-ki névhez van kötve, mindenestre a legmerészebb forduló pont, melyet a nemzet fejlődési történetében felmutat.

Alig volt törvényhozásunk, mely annyira a kor magaslatán állott volna, mely a százados bajok forrását, az idők komoly intését, a viszonyok kedvezését helyesebben fogta volna fel, s a mely hivatását hibeiben és nemesebben betöltötte volna, mint ez. (Igaz!)

Két egymással szoros összefüggésben álló egymást kölcsönösen támogató szempont lebegett ama törvényhozás előtt.

Az első az volt: visszaszerezni a nemzet államiságát, mely azelőtt negyedik századdal a mohácsi vérmézőn bukott el, a mely azután később a törvénytar aktái közé lön eltemetve; mert minden törvény, melyet a nemzet állami létének érdekében három századon át alkotott, csak a régi sirhalomnak újabb fölhalatolása, csak a régi sirkereszt renovatiója volt.

És mivel érezték és tudták e nagy törvényhozók, hogy a visszanyert állami élet legtermészetesebb és azért legbiztosabb öre maga a nemzet, mindenek előtt és mindenek felett oda kellett törekedniük, hogy a korábbi kormányzati rendszer gyökeres gyorsan átalakítása mellett az ország kormányát oly kezébe tegyék le, melyeknek mozgását, működését maga a nemzet vezeti, oly kormányzat kezébe, melynek életforrásai szintúgy, mint sirja a nemzeti akarat. (Élénk helyeslés.)

Igy és ezért lön inaurálva a nemzet tapsai közt a felelős kormányzat.

A másik nagy vezérelv, mely ama törvényhozók szemé előtt lebegett, természetesen nem volt és nem is lehetett egyéb, mint a nemzetnek benső regenerálása által visszanyerai külső jog-czimhez a belső jogosultságot, azaz belet-erőt szerezni arra, hogy állását az európai államok sorában méltón betölteni és azt egyszersmind állandóan fenntartani is képes legyen.

Ez okból merészen és határozottan szakított e nagy törvényhozás a mult hagyományaival; hogy a régi hűbéri államot a modern jogállamok színvonalára emelje, s a nemzetet, az európai kulturállamok sorába avassa föl.

Érezte és tudta, hogy ha van e nemzetnek jövője, úgy azt a legfényesebb közjogi állás mellett is csak e merész elhatározás menthette meg, mint a mely nélkül a nemzet nemcsak a korhadt belintézményeinek romjai alá temetkezett volna (Élénk helyeslés jobbról.)

Életkérdést ismerté föl, hogy egy nagy mérvű gyökeres benső átalakulás terére vezesse, vagy inkább sodorja e nemzetet, ez az, mi ama szép napok dicsőségét az összes nemzetet közzösé tette, és ami egyúttal a nemzet életképességének legszebb jelétül és jövőjének legbiztosabb zálogánál szolgál, egyhangú üdv és örömköltés volt, melylyel nagy törvényhozóink e merész kezdeményezését az összes nemzet fogadta. (Élénk tetszés jobbról.)

Ez volt uraim! az 1848 diki törvényhozás, ez értelme, jelentősége azon jelszónak, mely 1848-tól kölcsönözte nevét és mely még ma is a lelkesedés viharát képes sorainában előidézni.

Ámde egyet nem szabad felednünk, azt, hogy az 1848. törvényhozás műve nem volt több, mint merész és nagy mérvű kezdeményezés; a munka folytatását ráuk hagyta örökl. Csak futó alaprajzát vetette oda a törvények és történet lapjaira azon művek, melyet a nemzeti jólét és nagyság számára tervezett. E tervet, habár csak egy részben is végrehajtották önök dicsőségétül jutott. Hatalmas messzelejtő szellemével csak a haladás irányát jelölő ki, tőlünk függ, hogy ezen irány hű követése mellett, a nemzet a kitűzött cézt napról-napra mindinkább megközelítse. Többet rombolt, mintsem alkotott; de rombolásának áldásai épen abban állanak hogy nagyrészen balomra döntötte azt, mi egy nagyszerű belső átalakulás útjában állott, és megmentette attól, hogy erejét és idejét oly intézményei tatarozására vesztgesse el, melyeket az idő tarthatatlanokká tett. Ismétlem, többet rombolt, mint alkotott és rombolt épen azért,

hogy önök most akadálytalanul alkothassanak. (Élénk helyeslés jobbról.)

Bocsásanak meg önök, hogy bosszasabban időztem e tárgy körül; (Halljuk! Halljuk!) De akkor, midőn az első törvényjavaslat, mely már nem a palliatív, hanem a gyökeres reformok kérdésébe vág, kerül önök tanácskozása alá, akkor, midőn önök egyszóval az első lépést teszik a gyökeres reformok terén, azon téren, a melyen lehetetlen tovább haladni a nélkül, hogy ne szakítsanak a multtal, a nagymérvű kezdeményezés ezen első pillanatában döntő szult fektetek arra, hogy tisztában legyünk feladatunkkal, és azon nagy célal, melyet az 1848. törvényhozás számunkra kijelölt; döntő szult fektetek arra, hogy tevékenységünket meg ne zavarja azon tévhit, mintha 1848. törvényhozás a maga művét, akár a rombolásban, akár az alkotásban befejezte volna és mintha számunkra nem maradt volna fen egyéb feladat, mint fenntartani vagy új életre galvanizálni mind azt, mit az 1848. törvényhozás érintetlenül hagyott. (Élénk helyeslés jobbról.) (Vége köv.)

Magyar országgyűlés.

A képviselőház ülése jun. 23-án.

A szokásos előzmények után Bobory Károly interpellálja a keresk. minisztert: Mily intézkedések tétettek arra, hogy az „Erdélyi biztosító társaság” ügyei mielőbb tisztába hozatván, a számos károsultak kielégíttessenek?

Közöltetni fog a miniszterrel.

Napirenden van a bírói hatalomról szóló törv.-javaslat általános tárgyalása.

Első szónok Ghyecz Kálmán, ki a törv.-javaslat elleni beszéde végén következő indítványt teszi:

Mintán a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törv.-javaslat a törvényhatóságok jogkörének meghatározásával s azok rendezésével elválaszthatlan szoros kapcsolatban van; mintán az a bíróságok szervezésének országgyűlési megállapítása előtt különben sem végrehajtható, mondja ki határozatilag a képviselőház, hogy ezen törv.-javaslatot addig, míg a törvényhatóságok rendezéséről és bíróságok szervezéséről szóló törv.-javaslat a miniszterium által előterjesztve nem lesz, tárgyalás alá nem veheti, hanem oda utasítja a miniszteriumot, hogy a most említett két törv.-javaslatot is mielőbb tegye le a ház asztalára, s ezen törv.-javaslatot kapcsolatosan az egyidejűleg leendő újabb megvitátás végett a házszabályok 109. § a értelmében az osztályokhoz visszautasítja.

Horvát Boldizsár, igazságügyi miniszter, indokolta ezután a törv.-javaslatát a jobboldal zajos tetszési közt, ragyogó szónoklattal. (Mai számunk egy részét hozza.)

Az ülés 2 és fél órákor oszlott el.

A képviselőház ülése június 24-én

A ház július havi költségvetésének megszavazása után a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törv.-javaslat általános tárgyalására kerül a sor.

A központi-bizottság előadója Horvát Dömeindokolja a javaslatot s elfogadására ajánlja, mire Várady Gábor a baloldal zajos tetszése közt támadta meg a törv.-javaslatot. Trójai ta lóhoz hasonlítá ezt; mely a város falain kívül csinos építmény lehetett, de a falakon belől hatalom lesz belőle, de nem bírói független hatalom, hanem a miniszteri minden tehetőség hatalma. Különösen kitélt a kinevezés ellen, s igyekvők kimutatni árnyoldalait. Beszédét következőleg fejezi be: Egy angol író és államférfiu azt mondta a többségről — előre bocsátom, hogy véleményét nem osztom — hogy minden párt, mely nagy többséggel rendelkezik, magában hordja a felosztás magvát; mert képtelen tevékeny működésre, célszerű intézmények létrehozására, és azért valódi szabadelvű reformoktat sem létesíthet (ellenzés a jobbon), pedig ez államférfiu nem valami szabadelvű, vagy nem valami rebellis ember volt — egy tory pártvezér Disraeli mondta ezt. És én kérem a t. többséget, használja ezen kedvező alkalmat és ezafolja meg e házban is Disraeli állítását, fektesse hatalmát a mérlegbe és ne fogadja el ezen törv.-javaslatot (derültég a jobbon); akkor mi örömmel és egész tisztelettel fogjuk elismerni, hogy ezen t. többség erős, elbizakodás nélkül, és bátor, vakmerőség nélkül.

Eötvös József b. szólott utána erős érvekkel a törv.-javaslat mellett. (Beszédét közölni fogjuk.)

Irányi Dániel volt ez ülésen az utolsó szónok, kikél a törv.-javaslat s kivált a kinevezésről szóló része ellen. Szóoklata végén megátámadja az igazságügyminisztert, s egy a legnagyobb indignatiót előidézett váddal áll elé; azt mondja ugyanis, hogy az igazságügyminiszter volt az, ki 1848. egyik törhetlen bajnokát (Böszörményit) törvénytelen ítélet következtében halálra kinezta.

Elnök szólott rendre utasítván, az ülés eloszlott.

A képviselőház ülése jun. 25-én.

Horvát Boldizsár, igazságügyminiszter: A tegnapi ülés egy igen sajnós jelenettel végződött (Igaz! Ugy van!), melyre Irányi Dániel képv. úrnak zárszavai nyújtottak alkalmat.

E szavak a következők voltak: „És már most

néhány szót intézek az igazságügyminiszterhez. Ő oly melegen, oly fényesen dicsérte az 1848-ki törvényhozást, az 1848-ki törvényeket, hogy már köszönetet valék neki mondandó ezen elismerésért, midőn lezárta ajkamat azon tudat, miszerint azon kormánytagja ő, mely ezen 1848. törvények legbecesebb részét feláldozá; és elhalt ajkaimon a szó, midőn megdondtam, hogy az 1848. törvények dicsőítője ugyanazon igazságügyminiszter, ki az 1848. törvények leghibébb, legjelésebb, legtisztább jellemű bajnokát, elődömet törvénytelen ítélet következtében halálra kinezta. (Zajos felkiáltások: „Gyalázat!”)

E szavak tegnap lázas felháborodást kellettek e házban (Élénk felkiáltások: Még ma is!), melyből mirdenesetre az oroszlátrész nekem jutott.

Fel akartam akkor rögtön szólalni, de a ház igen tisztelt elnöke, elnöki jogánál fogva, a mely előtt tisztelettel hajlok meg, elvonta tőlem a szót, és a megtámadó képviselőt a ház szabályai értelmében rendre utasította.

Én köszönettel tartozom ugyan az elnök úrnak azért, hogy a szót elvonta tőlem, mert az első felhevülés pillanatában talán túlléptem volna azon korlátokon, melyeket szeretek mindig, minden körülmények között szem előtt tartani.

Vérem azóta teljesen lecsillapult és biztosíthatom a t. házat, hogy az, a mit mondok, nem pillanatnyi izgalom, nem szenvedély kifolyása, hanem komoly, férfias megfontolás és elhatározás szüleménye. (Halljuk! Halljuk!)

E nyilatkozatban két vád, vagy gyanúsítás, vagy sértés, vagy nem tudom, mi néven nevezzem, foglaltatik.

Egyik intéztetik egy bíróság ellen, mely nincs megnevezve, s a vád úgy szól, hogy ezen bíróság törvénytelen ítéletet hozott.

A másik vád személyem ellen van emelve és oda megy ki, hogy én „törvénytelen úton halálra kineztem egy egyént,” ki szintén nincs megnevezve, vagyis: a vád más szavakkal az, hogy én egy gyilkosságot, sőt mi több, egy kínzással párosult gyilkosságot követtem el. (Általános méltatlankodás zajos nyilatkozatai.)

A mi az elsőt illeti, én nagy szerencsétlenségnek tartom, t. ház azt, midőn a társadalomnak egyik fő alapja, a bírói tekintély és hitel épen azon tereben támadtatik meg, melyben a társadalmi rend felett örökösünk, melyben a társadalom sorsát intézzük. (Élénk felkiáltások: „Igaz!”)

A t. ház bölcseségétől függ megítélni, vajjon kompetensek érzi-e magát azon kérdés elemzésébe és megbírálásába bocsátkozni, hogy alapos e a vád, vagy alaptalan? De nekem, állásomnál fogva, nem szabad túrnóm, hogy egy bírói testületnek becsülete akárhöl védtelenül megtámadtassék. (Zajos helyeslés.)

Minden más téren találnék orvoslást, fel tudnám keresni a törvény oltalmát; hanem a megtámadás itt oly helyen történt, hol a megtámadó a képviselői immunitás saúczai mögé vonul, hol én őt fel nem kereshetem.

Kénytelen vagyok tehát a t. háznak segélyét kérni, igénybe venni; mert az, felfogásom szerint, nem megy, hogy a midőn mind testületek, mind egyéneknek becsülete minden más téren a törvények oltalma alatt áll, azt itt, a törvényhozás szentélyében, védtelenül és büntetlenül legázolni lehessen. (Szillemi nem akaró helyeslés.)

A másik vád személyemet illeti. A miniszteri padokra engem nem személyes ambitio hozott, hanem hozott a hazaszeretet (zajos éljenzés); hozott a kötelesség érzete, a haza megmentésére e nehéz időkben vállalkozni oly becsületes férfakkal, kiknek rokonszenvére és barátságára büszke vagyok. (Zajos éljenzés.)

Tudtam, hogy nagy áldozatot kell hoznom, munkában, életerőben, örömeimben; el voltam készülve arra is, hogy ezen egyetlen egy jutalomban sem részesülök, a mi a siker örömében áll. De meghoztam készséggel minden áldozatot, mert azt hiszem, hogy a házat akkor kétszeres kötelesség szolgáljai, a midőn a siker kétséges. (Élénk éljenzés.)

Egyre azonban nem voltam elkészülve: arra, hogy becsüteltem is martaléknul essék (zajos felkiáltások minden oldalról: Minden megtámadás felett áll!), azt nem szabad feláldoznom! A haza mindent követelhet tőlem, mindennemem odaadom: életemet és véretem, de becsüteltemet nem! (Mozgás.)

Ez az egyetlen vagonom, a melyre eddig szert tudtam tenni, ez az egyetlen egy, mit öröklő hagyhatok szegény gyermekeimnek, kik azóta, mióta miniszter vagyok, úgy is elvesztették már beu-nem a családapat. (Mély megindulás.)

Én nem tudom, a ház bölcsesége mit fog határozni; de, t. ház, én érzem, hogy sem a miniszteri széket, sem képviselői állásomat, mig igazolásomra út nem nyitattván, nyilvános pályám becsülete azon forum előtt és által, hol a sértés történt, helyre nem állíthatik. (Élénk helyeslés.)

Az országának és a háznak méltósága követeli, hogy egy pillanatig se foglalhasson akár a város székén, akár ama padokon egy oly férfi helyet, ki a közvélemény előtt gyilkosnak van bélyegve. (Élénk helyeslés.)

Ne méltóztassanak, t. ház, ezt túlságos érzékenykedésnek venni, mert ez komoly nyilatkozat és komoly elhatározás.

En ugy vagyok meggyőződve, t. ház, hogy jaj annak az országnak, a melynek kormányán oly férfiak ülnek, kikben a becsület érzeke elhalt! (Szóló elhagyja a termet. Hosszan tartó viharos éljenzés.)

Gajzágó Salamon erre indítványozza, hogy a ház immunitási bizottsága adjon véleményt az elégtétel neme és módja iránt.

Deák Ferencz jobbnak vélné, ha a ház egyszerűen roszalását fejezné ki. — Ez indítvány értelmében hosszas vita után szavazásra került a dolog, a baloldaliak azonban, 3—4 kivételével, a termet szavazás előtt elhagyták. A bennmaradt rész, vagyis a ház többsége, Irányi eljárására roszalólag szavazott.

A kath. congressus Pesten.

Junius 24-én nyílt meg a katolikusok autonómikus nagy gyűlése a főrendiház termében.

A szélsőjobban főpapok s többen a kanonokok közül, a szélsőbalon Deák Ferencz, Somssich Pál sat. ültek. A szélsőjobban nem volt egy világi sem, a szélsőbalon pedig csak egy pap: Kuti Márton.

A centrumot mágnások s papok foglalták el. A gyűlést az einöki széklet elfoglalt primás ö hercegeége nyitotta meg éljenzéssel kísért beszéddel.

Kerjegyökül választattak: gr. Zichi Jenő a világi és Kuti Márton az egyházi részről.

A választások igazolására hét-tagu-bizottság küldetett ki.

Jun. 25-én bejelentetett a verificálás eredménye. Deák Ferencz a szathmári kerület képviselését fogadta el. A lemondott Ghyezy K. helyett gr. Zichy Bódog választott meg.

Utasítás

a tankerületi iskola tanácsosok számára.

II. Fejezet.

A tankerületi iskolatanács teendői.

10. §. A tankerületi iskolatanácsnak a népiszkolai törvény 130. §-ában rendelt teendői, természetüknél fogva, két körre különíthetők el, u. m.: 1) közigazgatási és 2) bírósági eljárásra.

1) Az elsőbűz tartoznak a népiszkolák létesítésére, ellátására s az egész népiszkolai tanügy igazgatására vonatkozó intézkedések; és

2) a másodikkhoz a peres ügyekben való bírósághoz.

Mindegyik körben való teendőit elkülönítve külön ülésekben végezi; e célból üléseit a körülmények szerint úgy rendezi, hogy p. o. vagy a nap egyik részében a közigazgatási kérdésekben intézkedik, s a másikban a peres ügyeket tárgyalja; vagy pedig úgy, hogy a közigazgatási tárgyak elvégezte után teljesíti bírói tisztét.

A közigazgatási tárgyak felett nyilvános ülésekben tanácskozik és határoz, a peres ügyeket pedig zárt ülésekben tárgyalja.

11. §. Közigazgatási s általában a közoktatás állapotát s rendezését illetőleg:

1. Tanácskozik a tankerület tanügyi viszonyairól, különösen arról, hogy a helyi s vidéki érdekeknek megfelelőleg, hol minő tanintézet felállítására szükség van, s mennyiben kellene az fontos okoknál fogva, a törv. 80. §-a értelmében állami erővel létesíteni. Összeállítja a tankerület iskolai állapotát előtűntető adatokat, s azokat véleményes jelentéssel kíséretében és főljegyzéssel mellet azon hiányoknak, melyeken maga nem segíthet, a meg, éhez fölterjeszti (törv. 130. §. 4 dik pontja és 132-dik §-a).

2. Az iskolaszékek által megállapított tanítói fizetéseket, a törvény 142. §-a értelmében és a helyi viszonyok (különösen a költség vagyoni erejének és a tanító teendőinek) tekintetbe vételével jóvá hagyja, vagy az általa kívánt módosítások kijelentésével visszautasítja.

A tanítói díjleveleket az iskolaszék két (az elnök, gondnok s néhány tag aláírásával és az iskolaszék pecsétjével ellátott) példányban terjeszti fel. A jóváhagyott díjlevél mindegyik példányát aláírja az iskolatanács elnöke, (ha nem a tanfelügyelő elnökötől, utólag az is) jegyzője s a tanács pecsétjével ellátva, egyik példány a községi iskolaszéknek küldetik meg, másik az iskolatanács irattárába tétetik.

3. A tanító-választások vezetésére a törv. 136. §-a értelmében egyes tagjait kiküldi.

Mintán az iskolatanács évnegyedenként csak egyszer tart ülést, hogy az ezen időközben is szükséges tanító választások megtörténhessenek, erélyesen teendő a tanács, ha mindig előre megválasztja kiküldendő tagjait (p. o. minden járásba, vagy vidékre egyet), kik azután választások előfordultával a tanfelügyelő érteitására az illető községben megjelennek, a tanító-választást vezetik és az illető iskolai széknek a választásról szóló jegyzőkönyvét s jelentését, saját jelentésük kíséretében, a legközelebbi tanácsülés jóváhagyása elébe is terjesztik.

4. A hozzá fölterjesztett tanító-választásokat, ha azok törvényesen s. rendben történtek, megerősíti, ellenkező esetben új választást rendel. — (Azonban a tanító választás megerősítését mindig meg kell előzni a tanítói díjlevél jóváhagyásának.)

5. Ha valamely község a legelső alkalommal

a tanfelügyelő felhívására, azontul pedig a három év eltelte után az iskolaszéknek újválasztását két hét alatt nem eszközölte, a törv. 119. §-ánál fogva azonnal kinevezi az iskolaszék tagjait a község lakosaiból. E kinevezés azonban a törvény szerint csak egy évig érvényes, és csak azon esetben újítandó meg, ha a község akkor sem élne választási jogával.

6. A községektől, ha azok abbéli kötelezettségükről megelégedeznének, követeli, (sőt, ha szükségesnek látja, utolsó évnegyedi ülésében előre is figyelmezteti őket) hogy az iskolai szék évi jelentését, számadását (törv. 121. s 122. §) és a rendes tanítók évi fizetéséből a segélyezési pénztár számára visszatartott 2% illetéket beküldjék, mely utóbbit egybegyűjtve, a közoktatási miniszteriumhoz küldi fel.

7. Minden év első negyedében tartott ülésén a községi iskolaszéknek mult évről beküldött számadásait felülvizsgálja. E célra kebeléből bizottságokat küldhet ki a számadások részletes átvizsgálására, kik aztán véleményes jelentést terjesztenek a község felé.

Sőt, hol előreláthatólag oly sok számadás fog felterjesztetni, hogy annak alapos átvizsgálása az iskolatanács néhány napig egytűlté alatt nem lenne eszközölhető, a tanács előre választhat kebeléből minden vidékre (vagy járásra) számvényo bizottságokat. Ily esetekben a tanfelügyelő gondoskodik, hogy az illető iskolaszék számadásai (p. o. a tanfelügyelő útján) a bizottságoknak idejében, azaz: úgy kézbesíthessenek, hogy azok az év első negyedében tartott tanácsülésre azokat átvizsgálhassák, s jelentéseiket azokról megtehessek.

Ha a tanács s tanfelügyelet minden szigoros sőt a megyei hatóság igénybevétele dacára valamely község elkésnék iskolaszámadásainak az első ülésig benyújtásával, annak számadásai a következő ülésben vizsgálatnak meg.

8. Arra, hogy valamely községi iskolatanító rendkívüli esetekben 80 növendéknél többet taníthasson (törv. 34. §-), valamint arra is, hogy a tanító a tanítóság mellett oly teendőket vállalhasson, melyek helyben a tanórákon kívül véghezvethetők, (de nem járnak külön hivatallal) a törv. 141. §-a szerint a körülmények számbavételével engedélyt adhat.

9. A tankerületben lévő, öregség, vagy betegség miatt munkaképtelenné vált községi tanítóknak, ugyszint községi tanítók özvegyeinek s árváinak a törv. 145. s 146. §§-a értelmében való segélyezésére iránt évenként véleményes jelentést terjeszt a miniszter elé.

E célra előre kihirdeti, hogy a kik nevezett segélyre igényt tarthatnak, bizonyítványikkal felszerelt folyamodásaikat a tanácsnál nyújtják be. E folyamodásokat a tanács megvizsgálja s véleményes jelentéssel kíséretében terjeszti fel a közoktatási kormányhoz, bektűlve egyszerűsind az azon tankerületben már akkor segélyezettettek jegyzékét, s az egész segélyösszeg kimutatását is.

10. Magánosok, vagy társulatok által állítani szándékolt népoktatási tanintézetek szervezésének és tantervének, a törv. 17. s 18. §§-ánál fogva hozzá benyújtott kimutatásait a tervezett intézetek megnyitása előtt legalább egy hónappal véleményes jelentéstétele kíséretében a kormányhoz felküldi.

Jelentésében különösen a kérdéses tanintézet felállításának akaratát, vagy társulat e tekintetbeni megbízhatóságát és a törv. 16. és 21. §-ára legyen figyelemmel.

12. §. Mint bíróság a következő peres ügyekben intézkedik:

1. A törvény 130. §. 3. pontja szerint ítélt a községi iskolaszéknek a tanító, vagy a tanítóknak az iskolaszék elleni panaszában (innet egyenesen a közoktatási miniszteriumhoz folyamodhatnak a felek) s általában ítéletet mond az iskolaszék eljárása felett.

2. A törv. 123. §-ánál fogva, súlyos hanyagság, erkölcsi kibágá, vagy polgári büntény miatt a tanítót hivatalvesztésre is ítélteti. Azonban köteles ily ítéletet, végrehajtás előtt, a közoktatási miniszter elé terjeszteni megerősítés végett.

3. A törv. 130. §. 2 ik pontjánál fogva, mint másodfoku bíróság ítélt, a községi iskolát illetőleg, a szülőknek a tanítókkal való ügyekben s mindenemü fegyelmi ügyekben.

Budán, 1869. május 21.

Baró Eötvös József.

Vidéki levelezés.

Retteg, június 22. 1869. Tisztelt szerkesztő ur! Bátor vagyok egy szerény észrevételt tenni a „M. Polgár” 70-ik számában „egy rettegi elégtett többek nevében” — a hirharang oszlopában — megjelent cikkére, melyben a jelenlegi politikai tisztikar kormányzata az 1851-beli abszolút kormányzatnál siralmasabbnak, tisztviselői közt Wéder Zsigmond alispán ur névszerint zsarnokabbnak, s az iró aranykorában leégették irányában tanúsított könyör-nuyítás eszközzése, s adó körüli eljárás emberibbnek rajzoltatik.

Ezen érintett tétélekre feleletet adni, s a tényállást az ő tisztaságában felmutatni, erkölcsi köteletségnek tartom, egyfelől azért, nehogy a t. olvasó község köréből — mivel ezen lapban is

íriam — találtassék olyan, a ki a két időszakbeli kormányzat egybecsonlításával, mint az igazsággal, s lelkesmeretével homlokegyenest állított tétel cikkirójának mariton, másfelől pedig azért, mivel abban a tényállás elferdítve, megtagadva, a könyöradományban való részesedés mintha nem is élveztetett volna, ugy adatik elő.

A mult évben történt kétszeri pusztító tűzvész által 30 család maradt uyan hajlék és nagyrészen gabona nélkül, a mint akkoron közre is adtam De a részvét melege a könyöradomány tápláló sugaraiban nem is maradt el; mert kézpézbzen 397 ft. és 41 kr., szemes-gabonában 274 nagykéa és 6 kupa, épületében 167 szál adományoztatott gr. Bethlen Pálné urasszony, és gáncsi birtokos tekintetes Czecz urak által. Szolgabíró t. Buzura János és segédszolgabíró t. Czecz Károly urak a közelebbi falvakból 161 ökr fogatát épületfa horásra, 804 tenyeres napszámot munkatételre eszközöltek. A panaszos cikkiró urhoz is 46 szál fa, 15 ft. pénz, 6 véka gabona adatott és azonkívül tenyeres napszámmal segítették. Épületei az első magyar ált. bizt. társaságnál biztosítva lévén, onnan 244 frtot kapott, s mint olyan az alamizsnára nem is volt olyannyira rászorulva, mint több mások. Az elégettek közt 6 curialista lévén, azok épületeihez megkívántó faanyagot a két grófi udvar szolgáltatá.

Ezen kimutatásból látható, hogy az 1869-ik évbéli illető pol. tisztviselők is lelkesmeretesen megtették teendőiket, s a két kormányzati időszakra nézve a jeremiad, csak lelke hangulatát, de nem az igazságos tényállást hangoztatja.

A mi az adófizetésre nézve az időhaladékot tartalmazó kérvényt illeti, ez igaz hogy beadatott, ugy az is, hogy arra választ ez óráig nem nyertek irásban; de igen hallgatólagosan, mert a panaszban felhozott executio az adó felszedés tárgyában e mai napig is soha sem vala látható, melyet ha ugy lesz vala, nekem és több más birtokosoknak látnunk, éreznünk kell vala, mivel e pénzválságos időben a legjobb akarat és készség mellett is hátralékban vagyunk.

Ezen passusára nézve a tény állása ez: Fel-sőbb rendelt nyomán az alispán ur szigoruan rendelkezett a főbíráknak az adófelhajtás tárgyában — mivel nagy összeg áll hátralékban, pénz nélkül pedig megáll az állam kerete, — a pénzről mondá egykor egy nagy hazánkfa, hogy pénz a politikai levegő, mely nélkül szuszogni sem lehet — s beszédeben hibáztatta a bírakat, hogy ök a népet nem sürgetik a fizetésre, hanem renyhe teepedésben élve, hivatalukat hanyagul kezelik, s hogy öket, — kik nagyobbára mind közreudú polgárok — jobban rá tüzelje, azt találta mondani: hogy ha az adó felszedésében nagyobb buzgóságot, erélyt, nem fejtenek ki, elzárhatja. Ennek következtében a rettegi bíró, kinek rendelkezése alatt állott egy szabadságos katona — napszámok s más apróbb tartozások felvételére — elindította egyszer a kiebíróval, másodizben egy esküttel — de nem ötször egy héten — házról házra való megintés végett, hogy ha a hátralékadót nem fizetjük, executiót várhatunk, s ezzel az utca sorában az égetteket is eljárták. Ez vala a nagy feonyegetés! A „M. Polgár”-ban tett feljajudást, eléggé czáfolja az adókönyv, hová 10 hó alatt négy gazda fizetett — de ezt is önkéntesen — az égettek közül. Az adófelhajtásra nézve nemhogy zugulodást, de elismerést és hálás köszönetet érdemel kormányunk a föld néptől, mert az eddigi szokást a mostanival egybecsonlítottva az atyai bánás kézzel foghatólag érezhető. Ugy hiszem a jelenlegi kormány is engedett, a hol és mennyiben szükségesnek látja. A tényállást az ő egyszerű tisztaságában felmutatva, kérem a t. olvasó közönséget: ítélje meg, hogy a rettegi égett ur igazán adé elsősegét a volt nyomorult abszolút kormányok az alkotmányos felett, s igazán szórta-e vadját az alispán urra. Végül, felkérem az értésítő urat, mások, ha sérelme leend, írjon a maga nevében, mert látja az ön mostani panaszáról önmagán kívül egyetlen égett sem tud.

Köblös István, helybeli ev. ref. lelkész.

Napi hírek.

— Ö Felsége a delegatokat július 11-re Bécsbe összehívta.

— A m. kir. pénzügyminiszterium részéről a szükséges intézkedések megtételek arra nézve, hogy a f. é. július 1-től kezdve a magyar-és erdélyországi földterhermentesítési kötvények szelvényei, melyek a lejárt naptól számitva, egy évnél nem régiebbek Horváthországban a zágrábi, eszéki és fumei állampénztáraknál és viszont ezek a magyar- és erdélyországi pénzügyigazgatóságok székhelyein lévő állampénztáraknál akadálytalanul bé fognak váltatni.

— Egy magyar-román szótár szükségét sokan érezték. E szótár, mint a „Gazetta” írja, július 1-én meg fog jelenni. Készítője Baritii. Ára 3 ft. 20 kr.

— Annyi kocsni nem robogott és annyi nép nem özlött rég ideje egy irányba, mint tegnapielőtt déltán a rózsaliget, a keresk. ifjuság

májálisának helyisége felé, hol aztán szinte éjfélig lejtettek a párok s szólott a zene, és szólott volna valószínűleg tovább is, ha „nehány előtökodott sötét felbő meg nem irigylt vala az emberek boldogságát. A liget valódi tündérfényben uszott, s részrebajlás nélkül elmondhatjuk, hogy az idej májálisok legszebbikét, az időt illetőleg, a jogászoknál szerencsésebb keresk. ifjuság tartotta.

— Az erdélyi földterhermentesítési kötelezvényeknek az 1869-dik év 1-ső felére meghatározott kisorsolása folyó év június hó 30-án d. e. 9 órakor az ország házában a feloszlott királyi fő-kormányzók által használt tanács-teremben nyilvánosan fog megtartatni.

— Nagy dolgot végzett közelebből a százszebesi communitás, azt írja a „Herm. Zig.” állott pedig ez a nagy munka abból, hogy egy belügyminiszteri rendelet ellen jegyzőkönyvileg tiltakozott.

— A „házi zenekör” jelen havi és ez idényben utolsó előadását nem ma, hanem július 4-én fogja megtartani, egybekötven ezt rendkívüli közgyűléssel és tisztújítással.

— A „Times” párisi levelezőjének tisztelet-díja évenként 30 ezer forint és azonfelül accidentiák, például ékezés mindennap 12 személyre.

— Északi Károly főmérnök a közl. miniszteriumtól Nagy-Szebenbe érkezett, mint az odavaló lap írja, megérkezése összeköttetésben van az indóház kérdésével.

— Brassóban e hó 25-én fejeztetett be a honvédtoborzás. Eredményéről még nem tudósítottak.

— A honvédeket — mint tudjuk — megoroztatta volt Gyulafejevárt a „Herm. Zig.” — Nem telt benne nagy öröme, hogy megezfoltuk. Indignatiojában védi magát, a mint kitelhetik tőle, mondván, hogy miért is ne ihattak volna bort, mikor 1848-ban s azelőtt tették. — Hát így is jó.

— A kutyaaadó Nagy-Szebenben aug. 1-én életbe lépik.

— A közoktatástügyi miniszter terve évenként pályázat útján egy egy képet festetni melynek tárgya a magyar történelemből lenne vevendő. E végből minden évben egy kis enquete fele hivatik össze, melynek feladata leend a pályázat tárgyát meghatározni. Ez az enquete ugy lesz összeállítva, hogy tagjai, minden kérdést illetőleg, illetékes bírák legyenek. E terv foganatosítása meg is kezdődött.

— A budai népszínház „Bem apó”-ja nem magyar helyeken is igen megtetszett. Bécsben már többször adták a legnagyobb tetszés közt. Közelebből Berlinben és Lembergben fog színtre kerülni.

— A m. kir. tdományos egyetem f. hó 25-én ülte meg újjaalakítása 89-dik évnapját. Az ünnepe d. e. 10 órakor kezdődött a templomban és folytatott a nagyobb díszteremben. Emlébeszédet az egyetem nestora, Pollák kanonok tartott.

— Szerencsétlen szerencse. Egy pesti polgár a napokban fia születése alkalmából szerencsét próbált. Lotteriára tette a gyermek születési évét (69), napját (5) és névnapját (Antal 13). Fel-tette a bécsire, s ki is jött mind a három a budain.

— A pénzügyminiszterium javaslat kidolgozására szólította fel a magyarországi adó-hivatalokat; melynek értelmében a telekadó ugy vettették ki, hogy sem a kormányra, sem a föld-birtokosokra nem hatna nyomasztólag. A beérkező javaslatok felett annak idejében tanácskozni fognak.

— A horvátországi honvédtoborzás eredménye eddig csak 36 ember; 62 embert, gyalogost és lovasat kellett volna küldenie csak a főbadi tanfolyamra, Pestre. A toborzás még mindig tart. A kerületi tanfolyamok számára jul. 30-ig 213 ember szükségesletik. A lovaság számára 50 ló veendő.

— Necrológ. Kolozsvári polgár Gyulai Ferencz, a maga, valamint az illetők nevében szomoruan jelenti, hogy szeretett nője, már csak néhai Gyulai Ferencz, született Hincz Borbára, életének 61 dk, boldog házasságunk 38 dik évében f. június 25-én esti 10 órakor több havi szenvedés után jobb életre szenderült. Béke vele!

— Necrológ. Szigethi Zsigmond, nyug. k. kormányzéki kiadósegéd és neje Lukács Rozália nevőkben mely keservvel jelentik főrcón szeretett kedves jó leányoknak Szigethi Rózának e f. év június hava 26-dikán d. u. 1 és 2 óra között két és fél évi sorvasztó szenvedés után, 18 éves korában történt kora halálát. Béke lengjen porai fölött!

— Megdöböntő esetről szól az „Agr. Zeitung”: „Elővarott a katona növelde tagjai f. hó 18-án májális tartottak a szabadban, azon 200 frtból, melyet ö Felsége adott e célra. A házi aszszony szerepét az ezredes neje vitte. A növendékek közt, s különösen a kapitány és egy káplár fia közt, a felett támadt versengés, hogy melyikök adja át az ezredesnek a toriát. A káplár fia leverte ellenfelét. Ez utóbbi véres boszút esküszik. Midőn a társaság este visszatért s a növendékek aludni mentek, a kapitány fia titokban fegyvere után megy s értőjének ágya elé állva, ezt agyonlövi. Az első kérdés itt az — mondja az „Agr. Zeitung” — miként történhetik, hogy egy gyermek az intézetben, tetszése szerint juthat oly fegyverhez, mely erősen föltve van?”

KÜLFÖLD.

A „France“ demantálja a birt, mintha a Francia- és Olaszország között a szeptemberi conventio pontos keresztülvitele céljából alkudozások folyának.

Páris, jun. 23. A Saint Etienneből érkezett hírek igen megnyugtatók. A munka-adók és munkások képviselői között az alkudozások rövid időn eredményre fognak vezetni.

A st. etiennei közszabályokban előfordult rendezavarokról, a francia hivatalos lap Palicao herceg jelentései alapján a következőket hozza közre: „A sajnó összeállításánál, mely az Ábrahám aknával a bányászok és a 14-dik sorszednek St. Etiennebe rendelt osztálya közt előfordult, a katonaságból tízenegyet sebesültek meg, névszerint: három golyó vagy serét által, és tízenegy, ezek közt egy tiszt, kövek által. A nép közül kilencz férfi és egy nő halva maradtak a csatában, a számos sebesült közül egy férfi, egy nő a egy gyermek időközben a ricamarie kórodában elhunytak. Palicao hg. folyó hó 17 kén este vízszatért Lyonba, mintán a hatóságokkal a szükséges rendszabályok iránt megegyeztet, hogy St. Etien-

neben és az egész Loirevölgyben a reud biztosítások. A tábornok jelentése szerint, még maguk a bányászok is dícsérettel emlékeznek a csapatok mérsékletéről és példás maguktartásáról. Ezek jelenlegi létszáma (60 gyalog század és egy század könnyű lovasság) több mint elegendő a lakosság és névszerint a veszélyeztetett bányabirtokosok oltalmazására.“

A „Constitutionnel“-ben ezt olvassuk: „Emlékeztetünk rá, hogy a pápa pappá fölszentelésének 50-dik évnapja alkalmával a porosz király Ratibor herceget Rómába küldé, hogy ő szentégenek szerencsét kívánjon. Most már tudva van azon tény, hogy Vilmos király küldöttjének ezen kívül még egy más fontos küldetés is kelle teljesítenie. T. i. egy új rendelkezés alapjait kelle megszabnia, a katolikus egyházak Poroszországban, s az észak-német szövetségben való állására vonatkozólag. A berlini kormány kiemelé, hogy az 1821-diki concordatumnak, mely Poroszországban az állam s a katolikus papság közti viszonyokat szabályozza, módosításokra van szüksége, a Vilmos király államaiban, s Észak-Németországban megállapított új helyzettel összhangzólag, hol az abszolút monarchia helyébe a képviselői rendszer állítottat.

A porosz király óhajtsái, mint mondják, Rómában tekintetbe vétettek.“

A „Corresp. Ital.“ így ír: „Milanóban mintegy 3,000 személy csoportosult össze a székes-egyházterén. Midőn lázító kiáltások hallatszottak, a hatóság megtevé a szükséges előintézkedéseket, nehogy a zavargás még nagyobb mérvet vegyen. Midőn kö hajjalások s néhány lövések történtek, katonaságot kelle előhívni, melynek megjelenésére a tömeg szétfűtött. Több főzinkos fogatott el; köztük két garibaldianus tiszt is. Hogy a communisticus elemek is erősen voltak képviselve a zavargók közt, azon körülményből is kitűnik, hogy a város több gazdag polgárára a „halált“, s „le vele“-t kiáltották. A megye-főnökség, helyhatóság s nemzetőrpáncsnökság számos csillapító kiáltványokat adtak ki. A város már is nagy kárt szenvedett; egyrésztől a zavargások által elrémített számos idegenek elutazása, s másrésztől számos boltok, kávéházak s korcsmák bezáratása által.

Legújabb.

Az „Indep. belge“-nek írják Párisból, hogy bárom porosz tisztet kiutasítottak a chalonsi tábor-

ból, mivel a tisztek Napoleon császáruak a katonákhoz intézett beszéde felett élceltek.

Kalkutta, május 28. A birmai király seregével együtt Irrawady határszélein s határvárosokban időz s állítólag az angol-ellenes párt biztatásainak engedve, felső Birmával a közlekedést meg akarja szorítani. A nyugat-indiai kormány a Nikobar szigetekre chinaiakat akar telepíteni.

Alexandria, jun. 19. Állítólag minden minisztérium európai minta szerinti modorban szerveztetik.

Washington, jun. 25. A felkelők Cubában Linconillas mellett legyőzettek.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Junius 23 án: 5% Metaliques 100 frt 62 55. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 70.60. Kamat 62 55. 1860. Kölcsön 104 —. Bankrészevény 746. Hitelintézet részvény 200 frt 308.70. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2, kr 124.85. Ezet 122.25. Cs. királyi arany 5.91.

Erdélyi földteh. kötv. jun. 26 n 76.—

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

HIVATALOS.

15860. 1869.

Pályázat.

Alólirt Igazgatóság kebelében egy 600 frt évi fizetés és 60 frt szálláspénzzel esetleg egy 500 frt évi fizetéssel, s 50 frt lakbérrel egybekötött irodatiszti, nem különben egy iroda segédtiszti állomás 400 frt évi fizetéssel és 40 frt lakbérrel levén betöltendő.

Ezen állomások elnyerhetéseért pályázni kívánók eddigi foglalkozásukat, s nyelvsmeretüket, különösen a hivatali nyelv tudását, taunúsító okmányaikkal ellátott folyamóvnyáikat **jelen pályázat első kihirdetése napjától szánitan-dó 3 hét alatt**, ezen pénzügy Igazgatóság elnökségéhez benyújthatják.

A m. k. pénzügy Igazgatóságától. Kolozsvártt, 1869 évi junius hó 24-kén.

Sz. 45. 1869.

Pályázat.

Abrudbánya sz. kir. bányavárosban, rendszeresített főorvosi állomás turesedése következtében, melylyel 750 frt évi rendes fizetés, 120 frt lótarási díj, 100 frt ezáltalásbér és kamerális szervezett nyugdíj van összekötve, ezennel pályázatot nyitattik.

Az ezen főorvosi állomásra pályázni szándékozó orvostudor urak fölbivutnak szakképzettségüket, és a magyar meg román nyelvbeni jártasságukat, igazoló okmányokkal fölszerelt folyamóvnyukat, az „Abrudbánya-vevospataki nehézké alap választmányának,“ Abrudbányára czimezve, folyó év **július hó 25-ik napjáig**, mint zárbatáridőig, bektűdeni.

Az Abrudbánya-vevospataki nehézké alap választmányától. Abrudbányán, junius hó 16-án, 1869.

BÁLINT SIMON, v. elnök.

NEM HIVATALOS.

Árverési hirdetmény.

A tordamegyei tek. tisztségének folyó hó 16-án ¹⁶⁶⁵/₃₀₆ szám alatt kelt végzésénél fogva a Kis-Bánya és Kis-Bánya havasán s határterületén levő összes korcsmajog folyó 1869-ik évi augusztus 1-ső uszjától 1872-ik évi december 31-ik napjáig, tehát három évre és öt hónapra, a lupsai járási szolgabíroságnál Alsó-Járában, folyó évi **július 12-én**, délelőtti 9 óraker tartandó közárverezés utján haszonbérbe adatik.

A kikiáltási évi összeg 800 ft. melynek tíz-százötödje, azaz, 80 ft. a hozzá szólni akaró által leteendő; az árverés megkezdése előtt írásbeli lepecsételt ajánlatok (offertek) is elfogadhatnak basonló bánatpénzzel ellátva, melyek csak az árverezés végén bontatnak fel. A szerződési feltételek Tordán a megyei t. tisztségűnél, Alsó-Járában a lupsai járási szolgabíroságnál, itt helyett pedig alólirtnál addig is megtekinthetők. A vállalkozótól vagy fekvő jószágbeli, vagy a haszonbér felvő összegét fedező késpéz vagy állampapirbeli, vagy pedig elfogadható kezességi biztosíték kívántatik.

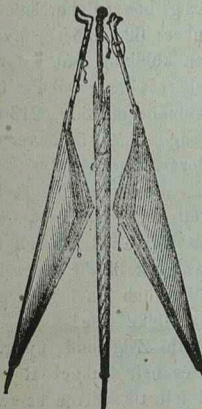
Kolozsvártt Junius 19-én 1869.

Káli Nagy Elek, s. k.

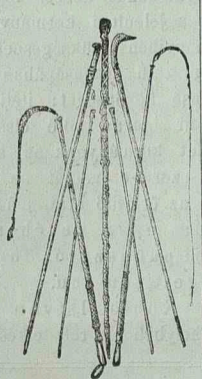
kis-bányai és kis-bánya havasi birtokos és felhatalmazott.

Nagy Bazár

Kolozsvártt, következő cikkekbel:

- 1 darab lovagvessző 35 krtól 1 frt 50 krig.
- 1 darab lovagvessző bür- és haicsontból 2 fttől 4 frtig.
- 1 darab lovagpálca 50 krtól 2 frtig.
- 1 „ sélapalca, legújabb alaku 30 krtól 4 frtig.
- 1 darab fiaker-ostor 30 krtól 1 frt 50 krig.
- 1 darab fiaker-ostor legfinomabb 2 fttől 4 frtig.
- 1 darab négyes ostor 1 frt 50 krtól 3 frt 50 krig.
- 1 darab Ir-ostor 70 krtól 4 frtig.
- 1 darab bajtó-ostor (karikás) 2 fttől 3 frt 50 krig.
- 1 darab újvárosi bajtó-ostor (karikás) 5 fttől 10 frtig.

- 1 darab kutya-ostor 50 krtól 2 frtig
- 1 „ gyermek-ostor 10 krtól 50 krig
- 1 „ gyermek-karikás 50 krtól 70 krig.
- 1 „ esernyő (Köpper) 1 frt 40 krtól 2 frtig.
- 1 „ esernyő (Alpacca) 2 frt 20 krtól 3 frt 50 krig.

- 1 darab esernyő (tafota) 5 fttől 8 frtig.
- 1 „ esernyő (gros de Naples) 7 frt 20 krtól 10 frtig.
- 1 „ legyezű tából 35 krtól 50 krig. festett 50 krtól 3 frtig.
- 1 „ napernyő fából 1 frt 80 krtól 4 frtig.

csapó Sándor

(290) New-Yorki ^{29/6} (14-*)

Wheler & Wilson és Howe Mannfg. társak amerikai VARRÓGÉPEK ügynöksége

Teutsch J. B-nél Segesvártt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett.

Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt Wheler és Wilson urak nyerték az egyetlen arany-érmét. Ezen kiállítás tényleges taunúságot tesz ezen varrógépek még eddig felül nem mult jeleségéről, s minden további dícséret feleslegessé tesz. VIDEKI megrendelések, tekintettel a szállításra és pakolásra, költség nélkül szállítatnak helyre a raktár által

TEUTSCH J. B-nél Segesvártt.

Stein János könyvkereskedésében kapható: **Törvénykezési munkák.** Das Urbarialwesen in Siebenbürgen von J. A. Ritter v. Grimm. Preis: 2 fl. ö. W.

Az öszves urbéri birtokoknak, kijelölve a volt földbirtokosságot, a kárpótolt állományok számát, azok urbéri területét, a kitudott kárpótlási töke nagyságát, a birtokoknak község, vármegye, szék, vidék szerénti megnevezésével.

Az 1868-dik évi országgyűlés által érvényben hagyott **Bélyeg- és Illetéki díjszabás**, az 1850-, 1862-, 1864- és 1868-ik években kelt törvényekben foglalt módosítások szerint. Ára 80 kr.

1865/8-ki TÖRVÉNY-CZIKKEK 8-ad kiadás, csinos vászon kötésben 2 frt 80 kr. Zsebkadás vászon kötésben 2 frt 80 kr. „ „ füzve 2 „ —

Magyarországi Törvények és Rendeletek tára. 2-dik folyam 1868. 2 kötet 5 frt 60 kr. **Magyarországi Rendeletek Tára.** Harmadik évfolyam 1869, 1, 2, 3-ik füzet. Ára 1 frt 10 kr.

Függelék, a polgári törvénykezési rendtartáshoz. A polgári törvénykezési rendtartás életbeléptetése, és az erre szükséges átmeneti intézkedések; a váltóvégrehajtsók, a hitbizományok és a bírói ügyvitel tárgyában kiadott rendeletek. Ára 80 kr.

Jogtudományi szemle, a m. kir. igazságügyminisztérium törvénykezési osztályának rendes közlönye.

Egyes füzet ára — frt 50 kr. 1/4 évre 2 frt 50 kr. 1/2 évre 5 frt — kr.

SZENICZEY GUSZTÁV az új polgári törvénykezési eljárást, és az erre vonatkozó **Iromány példányok** gyűjteményét magában foglaló **segéd kézi-könyv.** I. rész: Sommás eljárás 1 frt 20 kr. II. rész: Rendes eljárás 2 frt.

A POLGÁRI TÖRVÉNYKEZÉSI RENDTARTÁS, KÉRDÉSEK és FELELETEKBEN, betűrendes tárgymutatóval. Szerkesztette KNORR ALAJOS. Ára 1 frt 20 kr.

Polgári törvénykezési rendtartás. Betűrendes tárgymutatóval. 8-rét kiadás 1 frt — kr. 8-rét kiadás 60 kr. Zsebkadás 80 és 60 kr. **Utasítás az Erdélyben felállított külön urbéri bíróságok számára,** a birtok szabályozási perek körüli eljárás tárgyában. Ára 32 kr.

Községi kalauz, vezérkönyv magyar- és erdélyhoni községi bírák, előjárók és jegyzők használatára, felvilágosító és útba igazító jegyzetekkel s gyakorlati irománypéldákkal ellátva. Irta Tóth Lajos, a legújabb törvények és rendeletek nyomán. Ára 4 frt.

Fűvészszelencék pléhből

1 frt 30., 1 frt 50., 2 frt., 2 frt 50 kron.

Gőzben főtt gyümölcsök- és bárminek víz és légelleni lekötésére a drága lantorna helyett a legbiztosabb, czélszerűbb, tisztább és sokkal olcsóbb

penész háritó pergamen papír jött használatba: kapható kisebb s nagyobb ivekben 5 krtól 10 krig.

Fon Mór és társa.

szállítási, bizományi és pénzbeszedő üzlete **Kolozsvártt,** (főter, gróf Rhédey-ház.) **Vásárol** repczét, gabonát és mindenféle terményt a legkedvezőbb feltételek mellett. **Bevált** mindenféle állam- és börzeképes papírt. **Leszámitol** államnyereményeket, lejárt vagy lejárandó szelvényeket. **Főképp előlegez** repczére s mindennemű olajt tartó ter (308) ményre. 2-*

310 2-3 **Bánffy-Hunyadon** a „sóházi fogadó“ név alatt esmeretes **nagy vendéglő** jövő Szt.-Mihály naptól, két vagy több évekre kiadó. Értekezhetni iránta helyt Bánffy-Hunyadon a 232 számú háznál.

312 2-3 **Eladó erdő.** Belső-Szolnokvármegye Csépan községe határában Beszterce városától 1 1/2 Naszód mezővárosától 1/2 mértföld távolságra csinált út mellett a csépani birtokosság nemes tulajdonát képező 20 ezer szál hordó donga, ugy szintén vasút építési szükségletre alkalmas cserefa eladó. Értekezhetni iránta Csépanban helyt a birtokosság megbízottjánál, akár postai úton bérmentve. Utolsóposta Bethlen, 17. junius 1869. **A csépani birtokosság felhatalmazottja.**

257 ^{29/6} 4-4 **Dietrich A. gyógyszerész** **Fül-olaja** (hallás-olaj) 1/1 üveg ára 1 frt. 1/2 üveg 50 kr. o. é. bizonyos szer fülzúgás, siketség és fülzaggatás ellen. **Koch Lajos** **Anosmin-lábvíz-kivonat,** Egy üveg ára 80 kr. o. é. legbiztosabb szer sebes láb és büzös lábizzadás, valamint izzadó kezek el eu, mely minden e bajokban szenvedőnek melegen ajánlható. Minden üveg mellé használati utasítás van adva. Mindenkör valódi minőségben kapható. Kolozsvártt: **Engel József** gyógyszerésztárában.

(305) (3-3) **Hirdetés.** Alólirt szobafestő és lagirozó (Austreicher) ajánlja magát a helybeli és vidéki nagy érdemi közöségnek, ki lakását Pestről Kolozsvárra változtatta, s **helyt lakik az ugynevezett Diana fürdőben;** elvával a lejutányosabb áron minden e nemű munkákat, új divat szerint pontos és gyors végre vitel mellett, igyekezvén mindenkinek megelégedését szolgálataival megcyerni. **WALTER EDE.**

239 ^{29/6} 8-26 **Velocipéde-gyárraktár,** iskolával egybekötve. **LENZ C.** Bécs, Laustriase, Marxergasse N. 9. készít mindenféle **Velocipédek** különböző német, angol és amerikai minták, szerkezetek és felszerelések szerint. 2 kerekűeket fűgyermekek és férfiak számára, általános használatul. 3 kerekűeket hölgyek és gyermekek számára, kertben, parkokban és falu való használatul. Legjelesebb minőség mellett a legolcsóbb áruk. Kéretik e gyár kézműveit rosszabb minőségű külföldiekkel össze nem tévesztetni.